

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ПРЕГЛЕД И ОЦЕНУ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ
„Контрастивна анализа функција предлошких конструкција у италијанском
и падежа у српском језику“
мр Драгане Радојевић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

Комисију је, на основу члана 127 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 128 Закона о високом образовању, именовало Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду на седници одржаној 29. 10. 2014. године.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Др Мила Самарџић, редовни професор за област Италијанистика, предмет Италијански језик; изабрана у звање редовног професора 1. фебруара 2012, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
2. Др Весна Крајишник, доцент за област Српски језик, предмет Методика српског као страног језика; изабрана у звање доцента 16. априла 2013, Филолошки факултет Универзитета у Београду.
3. Др Данијела Ђоровић, доцент за област Италијанистика, предмет Италијански језик; изабрана у звање доцента 17. маја 2011, Филозофски факултет Универзитета у Београду.

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме:
Драгана, Момир, Радојевић

2. Датум рођења, општина, република:
25. 05. 1973, Београд (општина: Савски венац), Србија

3. Датум одбране, место и назив магистарске тезе:
21. 06. 1999, Универзитет у Кембриџу, Велика Британија, *The Italianisation of the Dialects of Italy: the Case of the Dialect of Reggio Calabria*

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
Лингвистика

Напомена:

Дана 14. 02. 2001. Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду нострификовало је диплому стечену на Универзитету у Кембриџу као одговарајућу магистарској дипломи Филолошког факултета (Решење о нострификацији бр. 1007/1), па је кандидаткиња стекла академско звање магистра филолошких наука.

Кратка биографија:

Драгана Радојевић је рођена 25. 05. 1973. у Београду, где је завршила основну школу и гимназију. На Филолошком факултету у Београду дипломирала је 16. 10. 1996. на Катедри за италијанистику и стекла звање професора италијанског језика и књижевности. Од октобра 1996. до јуна 1998. на Филолошком факултету у Београду упоредо је похађала постдипломске студије (смер: наука о језику) и основне студије енглеског језика и књижевности. Школске 1998/1999. године похађала је постдипломске студије из лингвистике на Универзитету у Кембриџу, где је одбранила магистарску тезу под насловом *The Italianisation of the Dialects of Italy: the Case of the Dialect of Reggio Calabria* и стекла звање *MPhil in Linguistics*. Од 01. 07. 2000. ради на Филолошком факултету у Београду на предмету Италијански језик на Катедри за италијанистику. Објавила је седам научних радова у домаћим и страним часописима и зборницима радова и учествовала с радовима на петнаест међународних научних конференција у земљи и иностранству. Посебно је занимају синтакса италијанског језика и контрастивна анализа италијанског и српског језика.

Библиографија:

- Radojević, D. (2013). Italijanske subjekatske i objekatske specifikativne odredbe i njihovi ekvivalenti u srpskom. U: Vučo, J. & V. Polovina (eds.), *Savremeni tokovi u lingvističkim istraživanjima, knjiga 2 (Edicija Filološka istraživanja danas, tom III)*. Beograd: Filološki fakultet, 173-184.
- Radojević, D. i M. Miličević (2013). Un costruito assoluto italiano e i suoi equivalenti serbi. *Italica Belgradensia 2*: 158-170.
- Miličević, M. i D. Radojević (2011). Dekauzativni i autokauzativni recipročni predikati u srpskom i italijanskom jeziku. *Anali Filološkog fakulteta XXIII/2*: 183-205.
- Radojević, D. (2011). A contrastive analysis approach to the teaching of auxiliary selection in L2 Italian. In: Akbarov, A. (ed.), *Foreign Language Teaching: Beyond Language Proficiency*. Sarajevo: International Burch University, 96-109 (also published in: Akbarov A. (ed.) (2011). *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistics. CD-ROM*. Sarajevo: International Burch University, 377-382).
- Radojević, D. (2011). 'Essere' ili 'avere': pitanje je sad. U: J. Vučo & B. Milatović (eds.), *Stavovi promjena – promjena stavova. Zbornik radova*. Nikšić: Filozofski fakultet, 541-554.
- Radojević, D. (2004). The Italianisation of the Dialects of Italy: the Case of the Dialect of Reggio Calabria. *Italica Belgradensia V-VI*: 201-245.
- Radojević, D. (2003). The Italianisation of the Dialects of Italy. *Filološki pregled XXX/1*: 151-160.

III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

„Контрастивна анализа функција предлошких конструкција у италијанском и падежа у српском језику“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графика и сл.

Докторска дисертација *Контрастивна анализа функција предлошких конструкција у италијанском и падежа у српском језику* има 333 стране и садржи следећа поглавља: *Увод* (стр. 1-13), *Италијанске предлошке конструкције и српски падежни систем у литератури* (стр. 13-35), *Функције италијанских предлошких конструкција и њихови српски еквиваленти* (стр. 35-306), *Закључак* (стр. 306-313) и *Литература* (стр. 313-332).

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

У уводном поглављу (стр. 1-13) представљени су предмет истраживања и његови циљеви, описани су метод истраживања и језички узорак не коме је оно спроведено, као и теоријски оквир у који се оно смешта. Главни предмет ове докторске дисертације је контрастивна анализа функција италијанских предлошких конструкција (у чији састав улазе прави предлози и именске речи) и српских падежа. Као главни циљ дисертације кандидаткиња наводи стварање општег модела за контрастивну анализу италијанских предлошких конструкција и српског падежног система с функционалног аспекта како би се установило која се средства у датим језицима користе за изражавање одређених функција, под којим условима и у каквом контексту. Други циљ ове дисертације јесте утврђивање могућности италијанског језика да, поред аналитичких, користи и синтетичка изражајна средства, и уколико она постоји – која су то средства, у којим се условима јављају и у којим контекстима. С друге стране, поставља се питање које се функције у српском могу изразити аналитички и на које све начине. У дисертацији су италијанске предлошке конструкције с правим предлозима и српски падежи с предлозима или без њих поређени применом контрастивне анализе. Треће и централно поглавље дисертације је функционално структурирано према италијанском језику, тј. у њему је употреба италијанских предлога анализирана према синтактичким и семантичким функцијама у којима се они могу јавити. За сваки италијански пример прво су у табелама приказани сви његови српски еквиваленти, а затим су и једни и други детаљно анализирани са функционалног становишта. Поред тога, за сваки тип италијанских предлошких конструкција чија се функција може изразити и синтетички, наведени су и одговарајући начини за то, као и контекст и услови у којима је то могуће, а и код њихових српских еквивалената кандидаткиња је покушала да утврди да ли се иста функција може изразити и синтетички и аналитички, у ком контексту и у којим условима. Будући да двојезичне и (нарочито) једнојезичне граматике италијанског језика обилују управо функционално класификованим примерима различитих употреба предлога, италијански примери у овој дисертацији преузети су великим делом из традиционалних граматика наведених у 1.1 и 2.2.1, али и из једнојезичних речника италијанског језика, наведених у 2.3.2, уџбеника из потпоглавља 2.1.1.1, као и из следећих приручника посвећених искључиво италијанским предлозима и њиховој употреби: Chiuchiù, Fazi & Bagianti (1982), Polesini Karumanchiri & Vizmuller-Zocco (1996), Manella & Pallante (1998), De Giuli (2001), Chiuchiù & Coletti (2006) и Frescura, Marzano & Pecorelli (2008). Уз то, велики број примера преузет је из корпуса *CORIS* Универзитета у Болоњи, који садржи 130 милиона речи и ажурира се сваке три године (последњи пут 2011. године) и представља један од највећих и најрепрезентативнијих корпуса за проучавање савременог писаног италијанског језика. У

њему су заступљени књижевни, новински и стручни текстови, тако да он обухвата све регистре који су од значаја за потребе ове дисертације. Узете су у обзир само оне функције италијанских предлошких конструкција које постоје у савременом стандардном језику, а занемарене су оне које припадају старом језику или нестандардним регистрима јер нису предмет овог синхронског истраживања. Српски еквиваленти наведених италијанских примера јесу кандидаткињи преводи. Стога многи од њих представљају само једно од могућих решења, а никако једино нити најбоље решење. Остали српски примери преузети су највећим делом из Антонић (2005а), али делимично и из Стевановић (1991) или из других специјализованих радова о српским падежима. Еквиваленти италијанских примера у овој дисертацији припадају стандардном српском језику штокавског наречја екавског изговора.

У другом поглављу (стр. 13-35) кандидаткиња је дала преглед литературе која се бавила овом проблематиком, а затим је истакла да је то мноштво радова свакако веома значајно за италијанску и за српску лингвистику, али да практично нема научних истраживања која су се детаљније и опсежније бавила поређењем италијанских предлошких конструкција и српског падежног система. Докторанткиња исто тако наглашава да су сазнања која су била корисна за дисертацију углавном и у највећој мери присутна у једнојезичним и двојезичним граматикама и појединим уџбеницима италијанског и српског као страних језика, као и у једнојезичним и двојезичним речницима два језика. Кандидаткиња управо те радове детаљније описује у овом поглављу, док се на остала позива у трећем односно централном поглављу докторске дисертације.

Треће поглавље *Функције италијанских предлошких конструкција и њихови српски еквиваленти* (стр. 35-306) јесте средишње и најважније поглавље у коме је изнесено спроведено истраживање. Подељено је на 22 потпоглавља (Субјекат и директни објекат, Апозиција, Предикатив, Агентивна функција, Дативна функција, Спецификативна функција, Деноминативна функција, Партитивна функција, Спацијална функција, Темпорална функција, Каузална функција, Интенционална функција, Социјативна функција, Инструментална функција, Квалификативна функција, Квантификативна функција, Лимитативна функција, Супститутивна функција, Концесивна функција, Екцептивна функција, Адитивна функција) у којима су крајње темељно и прецизно анализирани практично све постојеће италијанске предлошке конструкције и пронађени и анализирани њихови еквиваленти у српском језику. Употребљена (српска) терминологија за класификацију и опис функција италијанских предлошких конструкција преузета је из Терић (2005: 138-150), Антонић (2005а) и Пипер (2005б). У потпоглављима посвећеним појединачним функцијама, италијанске предлошке конструкције груписане су на основу категоризације коју примењују једнојезичне граматике италијанског (1.1) тако да су у поднасловима, поред српских, у загради наведени и њихови италијански називи, а затим су за сваку врсту предлошких конструкција дати сви прави предлози који се у њима могу наћи. У зависности од функције, италијански предлози су груписани на различите начине према моделу у ком се могу наћи, тј. по врстама речи које стоје испред или иза њих, као и по значењу тих речи или, пак, по одговарајућим српским еквивалентима.

У првих пет потпоглавља наведене су искључиво синтактичке функције италијанских предлошких конструкција, док су у осталим анализирана превасходно њихова семантичка обележја, будући да се предлошке конструкције у италијанском могу јавити у свим именичким, глаголским, придевским и прилошким допунама и одредбама осим у атрибуту и вокативу. Предлошка конструкција с предлогом *di*, која се користи за грађење партитивног

члана и, условно речено, множине неодређеног члана, јавља се чак и у функцији субјекта и директног објекта (који су по правилу беспредлошки) захваљујући томе што се у оквиру њих могу јавити партитивни и неодређени члан. Стога су у овој дисертацији анализирани модели Prep+N/Pro/Adj/Adv, како они који стоје самостално у функцији субјекта, директног објекта или апозиције (Prep+N), тако и они који зависе од именица, заменица, придева, прилога или глагола (N/Pro/Adj/Adv/V+Prep+N/Pro/Adj/Adv). На тај начин кандидаткиња је утврдила под којим се условима и у каквом контексту јављају анализирани италијанске предлошке конструкције у одређеним функцијама, као и њихови српски еквиваленти, што је био један од циљева ове дисертације.

Приликом избора примера употребе италијанских правих предлога у одговарајућим функцијама, поклоњена је посебна пажња како онима који се ређе наводе у литератури тако и онима који из контрастивних разлога представљају најчешће проблеме говорницима српског који уче италијански као страни језик. Исто тако, кандидаткиња је указала и на структуре у српском језику које су с контрастивног становишта потенцијално проблематичне за говорнике италијанског који уче српски као страни.

VI Списак научних и стручних радова који су објављени или прихваћени за објављивање на основу резултата истраживања у оквиру рада на докторској дисертацији. Навести називе радова, где и када су објављени. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Radojević, D. (2013). Italijanske subjekatske i objekatske specifikativne odredbe i njihovi ekvivalenti u srpskom. In Vučo, J. & V. Polovina (eds.), *Savremeni tokovi u lingvističkim istraživanjima, knjiga 2 (Edicija Filološka istraživanja danas, tom III)*. Beograd: Filološki fakultet, 173-184.

Radojević, D. i M. Miličević (2013). Un costrutto assoluto italiano e i suoi equivalenti serbi. *Italica Belgradensia 2*: 158-170.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кандидаткиња је својом дисертацијом, а на основу веома обимног истраживања којим су детаљно контрастивно анализирани функције италијанских предлошких конструкција с правим предлозима и њихових српских еквивалената (при чему су узете у обзир све могућности како аналитичког тако и синтетичког изражавања датих функција у оба језика), дала предлог општег модела за поређење италијанских предлошких конструкција и српских предлошких или беспредлошких падежа с функционалног аспекта. Непосредном применом тог модела на италијанске предлошке конструкције с правим предлозима утврђена су еквивалентна средства за изражавање истих функција у два језика. Резултати овог истраживања свакако ће олакшати израду уџбеничке литературе за српски и италијански као стране језике, а самим тим и ефикасније усвајање ових конструкција. Кандидаткиња у резултатима свог истраживања истиче да је дисертација структурирана према италијанском језику и да се као полазиште узимају италијанске предлошке конструкције, те да сазнања до

којих је довело истраживање могу имати практичну примену првенствено у креирању уџбеника и граматика италијанског намењених говорницима српског јер би се адекватним представљањем и објашњењем различитих функција италијанских правих предлога у именским синтагмама олакшало њихово усвајање. С друге стране, пружајући детаљан увид у функције и значења српских падежа у односу на одговарајуће функције италијанских предлошких конструкција, ова дисертација може послужити и ауторима уџбеника и граматика српског како би говорницима италијанског језика бар с функционалног становишта олакшали усвајање за њих компликованог српског падежног система. За те потребе би, међутим, било неопходно спровести додатно истраживање чије би полазиште биле функционално класификоване српске предлошко-падежне конструкције и сви њихови италијански еквиваленти како они аналитички (не само с правим него и с неправим предлозима и с предлошким изразима) тако и они синтетички.

Поред тога, кандидаткиња сматра да се овај општи модел за контрастивну анализу италијанског и српског језика с функционалног становишта, уз одређене допуне, може ефикасно применити на проучавање односа између два језика не само у оквиру именске синтагме, већ и код других морфолошких и синтактичких категорија чије се функције потпуно или делимично поклапају, као што је случај са италијанским предлошким конструкцијама и српским падежним системом, анализираним у овој дисертацији. Његова примена свакако може допринети бољем разумевању и решавању мноштва контрастивних проблема између италијанског и српског језика а, уколико би се показао ефикасним, могао би се користити и за поређење језика сличних италијанском (тј. оних који немају падеже и код којих доминира аналитичко изражавање) с једне стране и оних попут српског (тј. језика с падежним системом који су превасходно синтетички) с друге стране. У сваком случају, ефикасност примене модела на друге морфолошке и синтаксичке категорије у италијанском и српском или у другим њима сличним језицима доказаће или побити евентуална будућа истраживања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА
НАПОМЕНА: Навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Докторска дисертација мр Драгане Радојевић представља прву исцрпну контрастивну анализу италијанских предлошких конструкција (у чији састав улазе прави предлози и именске речи) и српског падежног система. Написана строгим научним, али истовремено и изузетно једноставним и занимљивим стилем, уз примерен методолошки апарат, одабир богатог истраживачког узорка и размотрену литературу (скоро 300 библиографских јединица), ова дисертација даје велики научни допринос једној још недовољно истраженој области контрастивне лингвистике. Резултати истраживања наћи ће вишеструку примену у изучавању синтактичких односа између два језика, али ће представљати и драгоцену помоћ ауторима уџбеника италијанског и српског језика за странце.

Због свега претходно реченог, као и онога што овим извештајем није обухваћено, сматрамо да докторска дисертација *Контрастивна анализа функција предлошких конструкција у италијанском и падежа у српском језику* мр Драгане Радојевић неоспорно заслужује високу позитивну оцену.

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да извештај прихвати и упути га Већу друштвено-хуманистичих наука Универзитета у Београду на сагласност и да кандидаткињу позове на усмену одбрану пред истом комисијом.

У Београду, 31. октобра 2014. године

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. Проф. др Мила Самарџић
2. Доц. др Весна Крајишник
3. Доц. др Данијела Ђоровић